

Αλέξανδρος Α. Χρύσης
Εθνικός «Διάλογος» για την «Παιδεία»

Με την ενεργοποίηση και την υψηλή εποπτεία του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας άρχισε στις 21 Ιανουαρίου 2005 στο Ζάππειο Μέγαρο ο λεγόμενος εθνικός διάλογος για την παιδεία, με τη συμμετοχή των κομμάτων της Νέας Δημοκρατίας, του ΠΑΣΟΚ και του Συνασπισμού, των ηγεσιών της ΓΣΕΕ και του ΣΕΒ, καθώς και των συνδικαλιστικών οργάνων των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων.

Δε χρειάζεται ιδιαίτερη προσπάθεια προκειμένου να αντιληφθεί κανείς ότι πρόκειται περί μιας ψευδεπίγραφης διαδικασίας. Καταρχήν η παιδεία δεν μπορεί να είναι και δεν είναι αγαθό ανεξάρτητο από την ταξική συγκρότηση και την ταξική πάλη που χαρακτηρίζουν μια καπιταλιστική κοινωνία. Η πολυσυζητημένη –και όχι μόνο σε σχέση με την παιδεία– συναίνεση είναι απλά και μόνο μια ιδεολογική έννοια, που χρησιμοποιείται από

την κοινωνική και πολιτική εξουσία προκειμένου να συγκαλύψει τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης και των συμμάχων της. Από αυτή την άποψη ο όρος διάλογος χρησιμοποιείται εξίσου καταχρηστικά, συσκοτίζοντας μάλιστα το γεγονός ότι και η παιδεία, όπως και η υγεία και η ασφάλιση, δεν μπορεί να τεθεί στην προκρούστεια κλίνη μιας κοινωνικά και πολιτικά ουδέτερης διαδικασίας. Ο όποιος διάλογος δεν αίρει τις αντιθέσεις στο όνομα ενός ανύπαρκτου, άλλωστε, εθνικού συμφέροντος, αλλά στην καλύτερη περίπτωση τις αναδεικνύει ως πτυχές μιας σύγκρουσης κοινωνικών και, σε τελική ανάλυση, ταξικών συμφερόντων.

Η διαδικασία του λεγόμενου διαλόγου για την παιδεία είναι ψευδεπίγραφη και από μια άλλη άποψη. Το κέντρο που την υπαγορεύει και την απαιτεί δε βρίσκεται εντός των τειχών του ελληνικού έθνους-κράτους. Έχει σχεδιαστεί και παρακολουθείται με επιμέλεια στην εφαρμογή της από τη Διεθνή του Κεφαλαίου, όπως αυτή εκπροσωπείται σε πολιτικό επίπεδο από τη συντριπτική πλειοψηφία των ευρωπαϊκών υπουργών Παιδείας. Στόχος αυτής της δια-κρατικής πολιτικής είναι η αναπροσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος, με τρόπο ώστε να επιταχθεί και αυτό στην αντιμετώπιση του μεγάλου εφιάλτη των σύγχρονων καπιταλιστικών κοινωνιών, της ανεργίας, με την παραγωγή των λεγόμενων απασχολήσιμων, δηλαδή ενός ευέλικτου και εξευτελιστικά αμειβόμενου εργατικού δυναμικού.

Ψευδεπίγραφος είναι, συνεπώς, ο λεγόμενος εθνικός διάλογος και από την άποψη του περιεχομένου του, καθώς το πραγματικό αντικείμενό του δεν είναι η παιδεία, αλλά η τεχνική και επαγγελματική κατάρτιση των νέων ή των «διά βίου» ανέργων και μισθωτών δούλων. Ξεκινώντας από τη Λευκή Βίβλο για την Παιδεία και προχωρώντας στη Συνθήκη της Σοφρώνης (1998), και στις Διακηρύξεις της

Μπολόνιας (1999), της Πράγας (2001) και του Βερολίνου (2003), παρακολουθούμε τα μεθοδευμένα και σταθερά βήματα του ασφυκτικού εναγκαλισμού της εκπαίδευσης από την αγορά εργασίας και, σε τελική ανάλυση, από τις ανάγκες της διευρυμένης αναπαραγωγής του σύγχρονου καπιταλισμού.

Με αυτή την έννοια, ο «εθνικός» «διάλογος» για την «παιδεία» δεν είναι μόνο ψευδεπίγραφος, αλλά και κοινωνικά και πολιτικά υποθηκωμένος στα συμφέροντα του κεφαλαίου. Η τεμηρίωση αυτής της εκτίμησης προκύπτει αβίαστα για όποιον μελετήσει προσεκτικά την Αναφορά της ελληνικής κυβέρνησης που κατατέθηκε αρμοδίως μία μόλις εβδομάδα πριν την εναρκτήρια συνάντηση του Ζαπτείου, προκειμένου να αξιοποιηθεί αναλόγως στην επόμενη συνάντηση των ευρωπαϊκών υπουργών Παιδείας, η οποία θα πραγματοποιηθεί τον επόμενο Μάιο στο Bergen της Νορβηγίας. Η ελληνική κυβέρνηση σπεύδει να πείσει τους ευρωπαίους εταίρους της και τους υπεύθυνους της «Ομάδας Προώθησης της Διαδικασίας της Μπολόνιας» ότι επιτέλους και η χώρα μας έχει κάνει ουσιαστικά βήματα στην υλοποίηση της αγοραίας εκπαιδευτικής πολιτικής: Αξιολόγηση των πανεπιστημιακών φορέων με εμπορευματικά κριτήρια μέτρησης, διάσπαση των σπουδών σε δύο κύκλους με την εισαγωγή των οργανωμένων διδακτορικών σπουδών ως τρίτου κύκλου, αλλά με ταυτόχρονο υποβιβασμό των προπτυχιακών σπουδών σε επίπεδο αγγλοσαξονικού τύπου Bachelor, κατακερματισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της φοιτητικής κοινότητας, τα μέλη της οποίας δε θα κατοχυρώνουν τις σπουδές τους με ενιαίο πτυχίο, αλλά δικημοναχικών καβαλάρηδων θα συλλέγουν διδακτικές μονάδες και θα επιδιώκουν το λεγόμενο «Συμπλήρωμα Διπλώματος» –όπως θα λέγαμε Συμπλήρωμα Διατροφής– έτσι ώστε η δική τους ελαστικότητα να καταστεί απόλυτα

συμβατή με την ελαστικότητα των εργασιακών σχέσεων και τη συναφή, βεβαίως, ελαστικότητα συνειδήσεων.

Στην εξυπηρέτηση αυτής της πολιτικής, στον έλεγχο της εφαρμογής της και στην εξειδίκευσή της είναι αποκλειστικά στραμμένος ο «εθνικός» «διάλογος» για την «παιδεία», που το λεγόμενο ΕΣΥΠ έρχεται να εμποτεύσει. Θα παρακολουθήσουμε με προσοχή τις όποιες εξελίξεις. Το ζήτημα είναι, ωστόσο, να προσπαθήσουμε να τις αναστρέψουμε. Όσοι διδάσκοντες, μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές συνειδητοποιούν ότι ο αγώνας για

την παιδεία δεν μπορεί παρά να είναι αγώνας για τη ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή δεν μπορούν να αρκιστούν σε καταγγελίες και μεμονωμένες κινητοποιήσεις αμυντικού χαρακτήρα. Πρέπει να επιστρατεύσουν όλες τις δυνάμεις τους για τη συγκρότηση ενός κινήματος παιδείας που δεν μπορεί παρά να είναι ταυτόχρονα κίνημα κοινωνικής απελευθέρωσης. Στην επιδίωξη αυτού του σκοπού η μελέτη, η κριτική και ο αγώνας στα σχολεία, στα αμφιθέατρα, αλλά και στους δρόμους είναι μέσα εξίσου απαραίτητα.